

וְשָׁחַד לֹא תִקַּח, כִּי הַשְּׁחָד יַעֲוֹר פְּקָחִים, וַיִּסְלַף דְּבָרֵי צְדִיקִים (שמות כג, ח)

מתוך דרשת השבת הגדול של רבי עמרם אבורביע זצ"ל בשנת תרע"ד בעיה"ק ירושת"ו.

- הרב בדרשתו שאל שלוש שאלות על הפסוקים במזמור תהילים קיז:
 - א. "הֲלָלוּ אֶת ה' כָּל גּוֹיִם, שִׁבְחוּהוּ כָּל הָאֲמִים" (תהילים קיז, א) - מי פטר אותנו מלהלל ולשבח לה' על "כִּי גָבַר עָלֵינוּ חֶסֶדוֹ" (שם, ב)?
 - ב. כִּי גָבַר עָלֵינוּ חֶסֶדוֹ... - וכי מפני שהגביר עלינו חסדו יהללוהו האומות?
 - ג. וְאָמַת ה' לְעוֹלָם הֲלָלוּ יְהוָה - איזה שייכות יש למשפט זה עם הקודם?
 - אדם המקבל טובת הנאה חשוד בהערכה שנותן למטיבו
ונראה לפרש, באשר טבע הוא באנוש שאם מישהו מוצא חן בעיני חבירו ומשפיע עליו מטובו ומתנהג עמו במידת החסד והרחמים, משום כך פיהו מלא שבח ותהילה על מטיבו, ואנו השומעים כל השבח הזה מפיו אין אנו נותנים אמון בו, שידענו **שהשוחד יעוור ועוצם עינו מראות נכוחה**.
 - ולפיכך, אם ישראל יתנו שבח והודיה למי שעושה אתם חסדים גדולים, הרי שחשודים בהערכתם את מטיבם, כי הם נוגעים בדבר.
ברם בשומענו השבח והתהילה מפי אדם שלא נהנה ממנו אף פעם, אנו **מאמינים** בכל היוצא מפיו.
 - אבל אם השבח ייאמר מפי אדם ניטרלי שלא קיבל טובת הנאה, הרי הוא אמין בדבריו כי אין לו שום נגיעה כלפי מטיב זה. ובכן ישראל נמצאים בדיקמה, מצד אחד רוצים הם לא להיות כפויי טובה ולומר שבח וגדולה למטיב עמם, ומצד שני אם יעשו כן, הרי שייחשדו בהערכתם וימצאו לא אמינים. מה עושים?
לכן אמר המשורר: "הֲלָלוּ אֶת ה' כָּל גּוֹיִם", שלא עשה עמהם ניסים ונפלאות **ולא אנו** שבכל יום ויום מתרחשים לנו ניסים ו"גָבַר עָלֵינוּ חֶסֶדוֹ", ואם נהללו ונשבחו, יאמרו האומות **שאינן בפינו נכונה**. והנכון הוא ש"וְאָמַת ה' לְעוֹלָם".
ועל כן בקשתנו שטוחה לגויים ולאומים ידידנו המתפעלים מכל הטובות שעשה עמנו ה', שיהללוהו וישבחוהו למען ידעו נאמנה גם צוררינו, כי ה' צבאות עמנו, "וְאָמַת ה' לְעוֹלָם".
 - הפתרון הוא – קריאה לגויים שאכן רואים בפלא הגדול שעשה ה' **עמנו** ולא עמהם, שהם יודו וישבחו את ה', כי להם אין כל נגיעה בדבר, כי לא זכו לכל השפע הגדול הזה ולכן לא יחשדו בהם שאומרים השבח מהפה ולחוץ.
ובנוסף לזה יידעו הגויים בעקבות כך שה' צבאות עמנו ומשגיח עלינו השגחה ישירה "וְאָמַת ה' לְעוֹלָם".
 - א. אנחנו **לא פטורים** מלהלל ולשבח את ה' על רוב טובו, אלא מכיון שאנו נוגעים בדבר, השבח שנאמר ייראה לא אמין.
ב. האומות יהללו את ה', כי הם לא נוגעים בדבר כי לא זכו לטובה כפי שזכינו אנו.
ג. ע"י השבח הזה של הגויים יכירו וידעו שה' צבאות עמנו, "וְאָמַת ה' לְעוֹלָם".
- הרי לך הזהירות הנדרשת משוחד ואפילו משוחד דברים ומכל טובת הנאה שכל אלו יכולים להטות דבר-אמת ולהיות מושפע מהם בשיקול דעת מוטעה ובחשד לחוסר אמינות.**

עריכה, כותרות וביאור

אברהם תורגמן, אפרת, שבט תשע"ט